Diari de Barcelona

Els set pares

Jordi Solé Tura *

El millor que li pot passar a un professor de dret constitucional és fer la Constitució del seu país. De tots els catedràtics de dret constitucional que hi ha avui a Espanya això només ens ha passat a dos: a Manuel Fraga i a mi. I desitjo que no li passi a ningú més, és a dir, que l'actual Constitució tingui una llarga vida i que no calgui fer-ne cap més en molt de temps.

Hi ha moments en la vida que es viuen de forma excepcionals i que realment ho són. Per mi ho va ser aquell dia d'agost de 1977 en què els set diputats que havíem estat elegits per formar la ponència redactora del projecte de Constitució ens vam reunir per primera vegada en una sala del Congrés dels Diputats.

Érem gent molt diversa, amb trajectòries ben diferents: Manuel Fraga era ministre de Franco quan jo era a la presó per ordre d'aquell mateix govern. Dels tres diputats que representaven la UCD, un, Gabriel Cisneros, havia estat home de confiança d'Arias Navarro. Els altres dos, José Pedro Pérez Llorca i Miquel Herrero Rodríguez de Miñón, eren destacats funcionaris d'alts cossos de l'Estat i havien col·laborat intensament en el projecte reformista d'Adolfo Suárez.

Els altres tres diputats procedíem de l'oposició antifranquista: Miquel Roca s'havia incorporat a les files nacionalistes de CDC després d'una fase inicial de radicalisme en el Front d'Alliberament Popular; Peces Barba representava el PSOE i havia tingut un paper destacat com a defensor en diversos processos polítics i com a impulsor de *Cuadernos para el Diálogo*; jo representava el PSUC i el PCE, després d'una llarga militància en la clandestinitat marcada per l'exili, empresonament i dissensions.

Rera de cadascun de nosaltres hi havia uns partits molt diferents. La UCD s'acabava de constituir a partir de reformistes del franquisme, de liberals, de democristians i de socialdemòcrates; AP era una barreja de reformistes molt conservadors –o sigui de reformistes poc disposats a anar massa lluny– i de gent que aspirava a mantenir les essències del franquisme en la nova situació.

El PSOE sortia de la clandestinitat com un partit jove i renovat, amb gent nova, poc experimentada encara, però amb una imatge d'equip capaç de recollir les esperances de la majoria de l'esquerra i de fer avançar el país sense tornar al passat. El PCE sortia amb dificultats a la llum de la legalitat, amb el prestigi d'un combatent aferrissat contra la dictadura però amb el llast d'una imatge que recordava massa el passat i atrapat en la lògica de la guerra freda. Convergència apareixia com un partit capaç de modernitzar la proposta nacionalista i prestigiat per uns dirigents amb un clar passat contra la dictadura.

Les eleccions del juny de 1977 van delimitar clarament l'espai i les expectatives de cadascun dels partits –i dels no representats directament a la ponència. Sabíem, doncs, qui érem, quina força representàvem, què esperaven de nosaltres els ciutadans que ens havien votat i què podíem i havíem d'aportar en aquella etapa que s'iniciava.

Aquell dia d'agost de 1977 havíem de decidir, doncs, què faríem i com ho faríem. Havíem d'encertar d'entrada la primera i fonamental decisió: establir una línia divisòria clara entre els qui volien la democràcia i els partidaris de la dictadura.

Es tractava de saber agrupar en un costat el màxim d'energies i de voluntats i, per tant, de saber posar en primer pla el que ens unia i no el que ens dividia. Aquest va ser el fons del famós consens, o sigui, de la tasca pacient i decidida de buscar l'acord entre forces tan diverses, de saber distingir el que era irrenunciable personalment i el que era renunciable per aconseguir un acord que consolidés aquella democràcia que naixia de manera precària, enmig de tantes dificultats i d'adversaris tan poderosos.

Aquesta va ser la tasca principal de la ponència. I cal dir que va ser una autèntica tasca d'orfebreria política perquè no la fèiem en el buit, sinó en un país que havia heretat, gairebé intactes, els aparells de l'Estat franquista, en un país immers en una profunda crisi econòmica, en un país que encara havia de resoldre problemes cabdals com la dissensió històrica sobre república o monarquia, i la dissensió sobre la identitat nacional, però també en un país que volia la democràcia i la llibertat, que volia oblidar el franquisme i la Guerra Civil i que exigia que fossin obertes, de bat a bat, les portes d'un futur més just, més lliure, més obert a la resta del món.

Tot això pensava aquell dia d'agost de 1977. Onze anys després ho recordo amb orgull, però no amb nostàlgia, perquè el passat ens ha de servir sempre per saber d'on venim, però el que és important és saber cap on anem i lluitar per anar-hi efectivament. En això consisteix la joventut.

* **Jordi Solé Tura** és senador de les Corts Generals i diputat independent pel PSC al Parlament de Catalunya.

Entre esmorzars i sopars...

Federico Abascal*

Si la UCD hagués obtingut a les eleccions del 1977 la majoria absoluta, la Constitució oferiria avui un aspecte diferent, ja que les primeres Corts del postfranquisme es van fer constituents contra la voluntat del govern presidit per Suárez, que desitjava un text elaborat pel govern, al qual la resta de forces polítiques haurien de donar el seu vist-i-plau.

L'oposició, però, es mostrava, l'estiu del 77, enardida i disposada a rebutjar una constitució atorgada. Pel saló congressual "dels passos perduts" es veien molts trajos de pana, colls sense corbata. Un diputat de la UCD, originari dels avencs més profunds del règim anterior, va confessar que allò "feia olor d'espardenya, com al 36, cosa que donava pocs anys de vida a aquella democràcia". Tota l'oposició, però, va exigir l'obertura d'un procés constituent, i Suárez es va veure obligat a cedir.

El ministre de Justícia, Landelino Lavilla, va interrompre l'esborrany que redactava amb Herrero de Miñón i el mateix Suárez va retirar la seva proposta d'encomanar el projecte a una comissió d'experts. Felipe González va arribar a dir que "les Corts són més que suficients per donar al país una Constitució". I es va formar una ponència de set diputats d'acord amb aquest equilibri de forces: tres de la UCD, dos del PSOE, un d'AP i un del PCE.

El PSOE va renunciar, però, a un ponent en benefici d'un grup nacionalista, Minoria Catalana. Van quedar fora un desconsolat Tierno Galván, al capdavant del Grup Mixt, ja que encara no s'havia integrat al PSOE, i el PNV, que es va sentir traït i no representat pels nacionalistes catalans.

Els set ponents es van reunir per primer cop l'agost del 1977 i van acordar refugiar-se sota el principi de "confidencialitat". Mentrestant, la premsa, des d'una pacient frustració, treballava per trencar el misteri i oferir als ciutadans la informació a què tenia dret.

A la primera reunió de la ponència, Fraga i Peces Barba van dur dos projectes constitucionals de grans dimensions. El de Fraga era fruit personal de la saviesa jurídica, mentre que el de Peces Barba responia a l'esforç plural de diversos professors socialistes. Herrero de Miñón, per AP, es va presentar amb les mans a les butxaques perquè era partidari d'una constitució molt breu. Solé Tura volia aconseguir, sobre la marxa, algun plantejament progressista i Roca esperava l'oportunitat d'obrir les portes a l'Estatut.

Suárez es va endur Pujol i Roca a sopar al palau de la Moncloa

El restaurant José Luis va ser testimoni de la pau entre UCD i PSOE

Fraga va fer una esmena revolucionària, que va ser rebutjada

L'esmena garantia l'accés a la propietat dels mitjans de producció

Els periodistes es van veure obligats a contemplarho tot des de bastidors, com ara la discrepància delirant entre el centrista Herrero de Miñón, partidari d'abordar inicialment l'autonomia de Catalunya i Euskadi, i el ministre Clavero, que defensava un procés autonòmic paral·lel i simultani per tot el país.

El desconcert que produïen a la UCD aquestes posicions individuals era la substància informativa dels diaris, mancats de qualsevol dada sobre l'articulat de l'esborrany constitucional. El principi de "confidencialitat" no va deixar anar cap dada, tot i que es va saber que, en la ponència, Fraga estava més a prop del PSOE que de la UCD. I que, davant l'alegria, la sorpresa i el suport lògic de Solé Tura, Fraga va plantejar una esmena per garantir l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció, mentre la UCD buscava suport, alternativament, en el PCE i en Minoria Catalana. La redacció de l'esborrany va tancar la primera etapa del procés constituent.

La publicació de l'esborrany a *Cuadernos para el Diálogo* va iniciar una segona etapa en què Fraga va canviar d'actitud i es va distanciar dels socialistes. La lectura de l'esborrany, sobre el qual Fraga no havia informat a cap dels seus socis polítics, va provocar la irritació d'alguns sectors d'AP. A la Moncloa es va decidir seguir el procés constituent amb un pacte entre la UCD i Minoria Catalana. Suárez i els ponents centristes van sopar a la Moncloa amb Pujol i Roca. Davant la majoria aritmètica d'aquesta conjunció, el PSOE es va sentir acorralat i va abandonar la ponència, aprofitant una proposta centrista sobre *lock-out*.

Aquest abandó va preocupar el PSOE, però també Suárez i el Rei. Es va iniciar una escalada de personalitats en el procés constituent, al qual van incorporar-se, intensament però discretament, Guerra i Abril Martorell. Peces Barba va firmar finalment, però, el text de la ponència, tot i que als debats de la comissió va seure amb els seus diputats i no pas a la mesa.

A la comissió, que va iniciar els debats el 5 de maig del 1978, els 36 diputats van seguir fidelment el text de l'esborrany. Els socialistes continuaven sentint-se aïllats, fins al punt que Felipe González va suggerir que el PSOE podria reconsiderar la seva actitud davant el procés constituent. Afortunadament, però, va tornar el consens. El 21 de maig, Suárez va decidir embarcar novament el PSOE en el procés.

El restaurant José Luis va ser el punt escollit per celebrar un sopar on van assistir Abril Martorell, Alfonso Guerra, Enrique Múgica i Peces Barba. Quedava inaugurada una etapa extraparlamentària de consens constituent accelerat. Entre esmorzars i sopars, la Constitució es va acabar en tres setmanes, mentre es reunia una miniponència pel títol vuitè a diferents despatxos jurídics de Madrid, sobretot al de Peces Barba i al d'Alzaga.

Entre restaurants i despatxos, es pot dir que, a mitjans de juny, la constitució ja havia sopat, esmorzat i berenat. Les relacions entre diputats i periodistes es van anar asserenant i, fins i tot, es va celebrar un partit entre diputats –amb Solé Tura i Benegas de davanters, i un jove diputat, Felipe González de porter– i periodistes. Va guanyar la premsa.

* **Federico Abascal** és periodista, delegat del **DdB** a Madrid.

DdB

Cinc dels pares de la Constitució: Roca, Peces Barba, Solé Tura, Herrero i Fraga, amb el jurista Enrique Gimbernat (tercer per l'esquerra)

L'últim servei de "Cuadernos..."

Pedro Altares*

L'octubre del 1977 *Cuadernos para el diálogo* va *filtrar*, és a dir, va donar a conèixer a l'opinió pública, l'esborrany de la Constitució. Exactament, els 38 primers articles, precisament els que fan referència als drets i llibertats. El fet va constituir un enorme escàndol i un dels primers conflictes que es van donar en la democràcia. Després, òbviament, en vindrien molts d'altres, entre el dret a la informació i la resistència dels polítics a facilitar-la.

Algú va arribar a dir, sense gaires contemplacions, que la publicació de l'esborrany era un torpede contra la mateixa línia de flotació de l'encara incipient democràcia. Gregorio Peces Barba, fundador de *Cuadernos para el diálogo* i ponent constitucional, va enviar un telegrama fulminant en què anunciava que dimitia dels diversos consells de la revista dels quals formava part. Altres membres de la publicació van utilitzar altres mitjans de pressió més subtils.

La vigília de la publicació va ser realment una bona tarda. Des que els teletips de les agències van anunciar que *Cuadernos para el diálogo* publicaria a l'endemà els primers 38 articles de l'esborrany constitucional, els telèfons no van deixar de sonar per impedir que sortís allò que l'equip redaccional en ple considerava que era un servei a la societat espanyola.

Com a director, no ho vaig dubtar en cap moment. Quan Soledad Gallego Díaz, José Luis Martínez i Federico Abascal van posar sobre la meva taula el text, només vaig necessitar cinc minuts per decidir: els que necessitava per comprovar la seva autenticitat. Al seu moment, la revista s'havia pronunciat editorialment en contra de la confidencialitat dels treballs de la ponència constitucional. El debat públic semblava lògic i desitjable i, d'altra banda, era compatible amb la reserva dels seus membres en relació amb alguns aspectes i concessions a què obligava el consens.

Les cròniques periodístiques de l'època contaven reunions fins a altes hores de la nit i els tràfecs i els equilibris per aconseguir que la Constitució fos *de tots*. Finalment, es va aconseguir. Les dues Espanyes, per fi, reconciliades. Onze anys després d'aquella *trepitjada* del periodisme en llibertat, està molt clar, i així ho han reconegut els que ho van patir, que el dret a la informació no només ha de ser prioritari sinó que, a través seu, el ciutadà exerceix com a tal. *La libertad se hace también al andar.*

Aquest va ser l'últim servei que *Cuadernos para el diálogo* va fer a la democràcia. Pocs mesos després, la revista desapareixia al llindar del sistema pel qual havia lluitat durant quinze anys. El dia 6 de desembre del 1978, als quioscos de premsa de tot Espanya, es va notar un buit.

* **Pedro Altares** és periodista. Va ser l'últim director de *Cuadernos para el diálogo*.

L'homologació amb Europa

Francesc de Carreras *

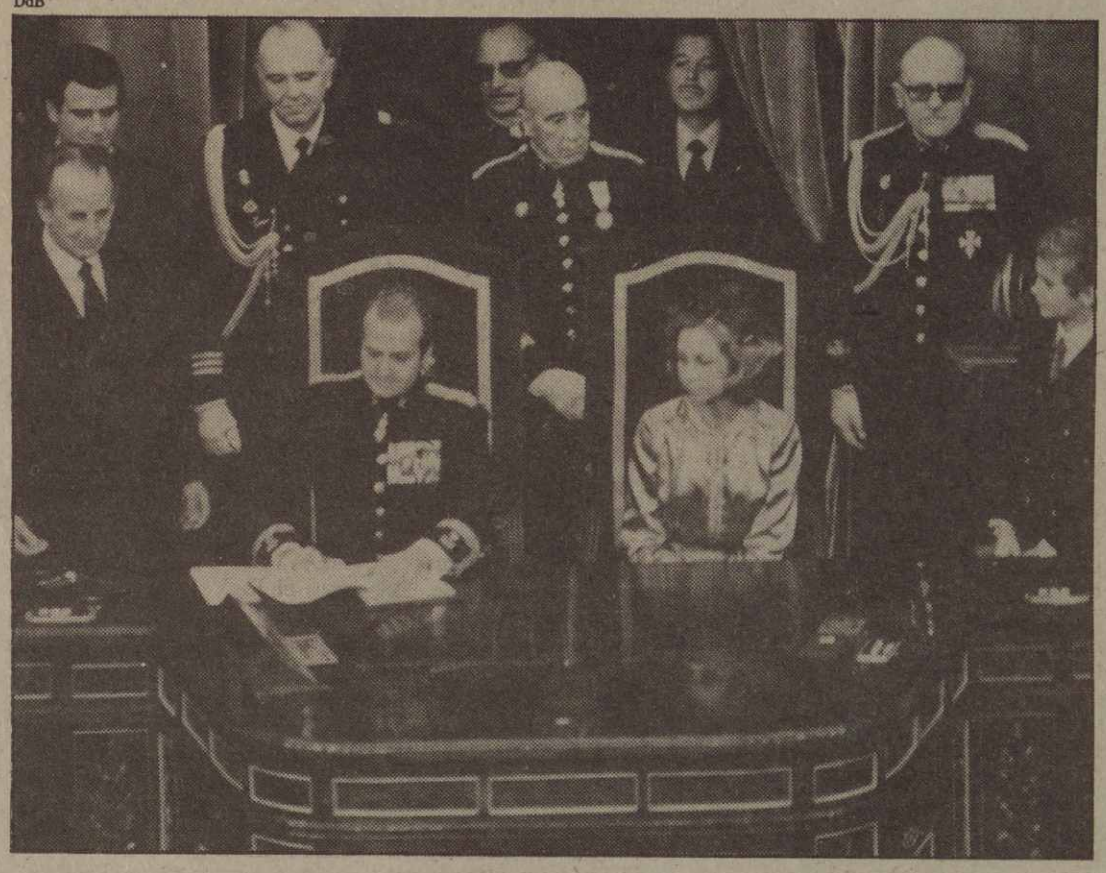
Deia Togliatti –el dirigent comunista italià que va contribuir decisivament a conformar la Constitució del seu país– que totes les constitucions s'elaboren principalment contra la situació política i social anterior, que, precisament, la norma fonamental vol superar. Així, la Constitució italiana de 1947 s'explica a partir de la cultura resistencial contra el feixisme mussolinià.

Malgrat que el final del franquisme va ser molt diferent de la liquidació del feixisme, les forces polítiques presents en el Congrés dels Diputats després de les eleccions del 15 de juny de 1977 van aprofitar molt intel·ligentment la correlació de forces lleument escorada cap al centre-esquerra i van elaborar una Constitució que és, bàsicament, producte del compromís de totes les forces composants de l'antifranquisme: liberals, democristians, nacionalistes, socialistes i comunistes.

Aquests cinc corrents ideològics –que són alhora cinc sensibilitats polítiques diferents– han deixat la seva empremta, en allò que no és contradictori, en el text constitucional espanyol.

D'aquesta manera, la nostra actual norma bàsica va aconseguir el consens majoritari de gairebé totes les forces polítiques –amb la votació quasi unànime al Congrés i al Senat– i l'acord del poble espanyol, posat de manifest en el referèndum de fa deu anys. A més, aquests elements ideològics i aquestes sensibilitats plurals van fer possible un dels principals motius d'unitat de l'oposició al franquisme: aconseguir un sistema constitucional que fos homologable a Europa.

DdB

El rei regna però no governa, una idea extreta de les monarquies constitucionals europees

En efecte, la presència del constitucionalisme europeu al text espanyol ha estat decisiva i s'ha manifestat en tres influències importants: la de les constitucions monàrquiques, la de les constitucions de postguerra (Itàlia i República Federal d'Alemanya) i la de la Constitució de Portugal del 1976.

Les monarquies europees –començant per l'anglesa– van subministrar la tècnica de la monarquia parlamentària, basada en el principi de la contrasignatura, mitjançant la qual es fa realitat la coneguda fórmula que el rei regna però no governa. Així es va posar fi a una de les divisions més profundes dels espanyols del darrer segle: la de monàrquics i republicans.

La Constitució italiana del 1946 i l'alemanya –denominada pròpiament Llei Fonamental de Bonn– del 1949 tenen la virtualitat esmentada al principi: estan fetes contra els règims de Mussolini i Hitler, que, salvant distàncies, tenien el mateix nucli ideològic que el franquisme. Eren, doncs, pels seus elements ideològics, textos bàsics per aplicar a la nova situació espanyola.

A més, però, hi havia motius de tècnica jurídica. El dret públic espanyol és tributari de l'alemany i l'italià, que són, d'altra banda, possiblement, els més desenvolupats d'Europa.

Per tant, la doctrina jurídica espanyola era molt receptiva a les construccions constitucionals d'aquests dos països. Una darrera raó de la forta influència germànica i italiana és que ambdues constitucions són les més arquetípiques de l'Estat Social de Dret, és a dir, la forma que adopta l'Estat de capitalisme avançat després de la Segona Guerra Mundial i que ha de constituir el model per l'Espanya del 1978.

Itàlia i Alemanya van inspirar fonamentalment tres grans blocs temàtics al constituent espanyol: un catàleg molt complet de drets i llibertats fonamentals, una organització territorial descentralitzada –que adopta la forma federal a la RFA i la regional a Itàlia– i una protecció de la Constitució mitjançant la institució del Tribunal Constitucional.

Al text espanyol es fa evident que en aquests tres aspectes el text alemany ha estat més influent que l'italià. D'altra banda, en la posició constitucional molt sòlida del president del govern espanyol hi ha influït poderosament la figura del canceller alemany; i en la forma de govern espanyol dels jutges és clara la influència de la Magistratura italiana.

Menys decisiva, però també evident, és la influència portuguesa en el capítol dedicat a determinar els principis rectors de la política social i econòmica, que responen a una moderna concepció de nous drets individuals i socials sorgits en virtut de les condicions pròpies de la societat postindustrial.

Així, es limita l'ús de la informàtica, es constitucionalitzen els mitjans estatals de comunicació i es donen normes al legislador respecte a l'esport, l'oci, el medi ambient, la qualitat de vida o l'habitatge. El neoesquerranisme de determinats plantejaments de la Constitució portuguesa coincidia amb moltes de les demandes que plantejava en aquells anys l'esquerra espanyola.

En definitiva, la vella aspiració de l'antifranquisme de tenir un sistema constitucional homologable a l'europeu es complia a bastament. El desenvolupament constitucional d'aquesta dècada ho ha confirmat: si no, l'ingrés el 1986 a la CEE no hauria estat possible.

Avui, amb la Constitució podem fer front –i fins i tot ser-ne protagonistes– al repte institucional més decisiu de finals de segle: la integració dels Estats Units d'Europa.

* **Francesc de Carreras** és catedràtic de dret constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Una nítida aposta pel futur del país

Eduard Martín Toval *

Explicava Jacques Maritain –en la presentació d'una obra col·lectiva auspiciada per la UNESCO per commemorar que l'Assemblea General de l'ONU va aprovar la Declaració Universal dels Drets de l'Home– la perplexitat que envaïa un observador per la unanimitat existent sobre la formulació d'una llista de drets, fins i tot entre representants d'ideologies diametralment oposades. Aquesta va ser la resposta a la seva curiositat: "Estem d'acord en allò referent a aquests drets, però amb la condició que no ens pregunti el perquè".

La Constitució de 1978 va ser, i així se l'ha estat coneixent, la Constitució del consens. Consens sobre aspectes veritablement difícils i capitals per les limitacions a què es trobava sotmesa, condicionant amb això tant la visió progressiva com la retrospectiva dels constituents. El consens de tots els actors i agents socials, polítics i econòmics, va permetre arribar a un acord sense imposicions, perquè l'objectiu era ben clar i l'aposta de futur ben nítida: que les noves institucions funcionessin, que la nova etapa fos un fet. És probable que quedessin fora de joc algunes il·lusions acadèmiques, utòpiques i projectes teòrics, tot pel bé de l'acord general.

Aquest esperit no es va esgotar en la fase d'elaboració del text, com en donen bona mostra els assoliments i consecucions d'aquests darrers deu anys. És desitjable, a més, que aquest clima d'acord segueixi projectant els seus efectes benèfics per l'economia i pel panorama dels drets fonamentals.

De sobte –i un es pessiga per poder comprendre el que succeeix– es té la impressió que tot es troba una mica trastocat: es fa difícil trobar l'interlocutor fiable i homogeni, el marc de lleialtat constitucional i el respecte i l'aposta per les institucions representatives semblen difusos. Sembla també que determinats sectors vulguin sortir de la realitat intentant endur-se amb ells col·lectius importants.

Els semiòlegs estan predicant que l'època actual, en l'horitzó de l'any 2000, és el temps de la imatge i del *kistch*. Des de la perspectiva política i de l'anàlisi, diria per resumir que la veritable dimensió d'aquests deu anys és la de l'establiment d'uns veritables motllos democràtics i la configuració d'uns autèntics drets humans. Això ha permès conjuminar, tant en la teoria com en la pràctica, coincidint la pròxima commemoració del quarantè aniversari de la Declaració dels Drets de l'Home amb els deu anys de l'aprovació de la Constitució, uns drets humans plens amb la racionalització d'un sistema econòmic que abans de la Constitució es trobava esclerotitzat.

* **Eduard Martín Toval** és diputat socialista i president del Grup Parlamentari Socialista al Congrés dels Diputats.

La necessària revitalització

Manuel Fraga Iribarne*

La Constitució espanyola de 1978, símbol d'una entesa en les qüestions fonamentals de les forces polítiques, de l'aprofitament possible d'experiències anteriors i de la recepció de la cultura política de la postguerra europea, adapatació a la nostra realitat del *parlamentarisme racionalitzat* dominant en l'Europa occidental, mereix, en conjunt, un judici favorable; ha superat amb acceptació suficient una dècada difícil; i el balanç, per tant, ha de ser favorable.

Però la nostra Constitució necessita, com totes, un desenvolupament i una adaptació permanents per mitjà de la reforma constitucional –quan sigui necessària– i, sobretot, de la diària acceptació i desenvolupament. La jurisprudència constitucional i ordinària i, sobretot, els usos i convencions acceptats per les forces polítiques, són ael camí adequat per aconseguir-ho.

No és possible assolir-ho sense una constant meditació col·lectiva que eviti el desgast i sobretot la trivialització de la Constitució. Això requereix un debat constitucional permanent. Crec que no ho estem mantenint a un nivell adequat; tant de bo aquesta commemoració serveixi per alguna cosa més que per fer declaracions tòpiques i convencionals.

Aristòtil, Montesquieu, Tocqueville i Cánovas, si aixequessin el cap, es quedarien bocabadats de la pobresa del debat constitucional actual. El contrari que Maquiavel, a qui podria, fins i tot, semblar-li molt bé que alguns poguessin (i, de fet, poden) amagar de manera tan completa la veritable realitat a la majoria.

La interpretació de la Constitució pel Tribunal Constitucional ha resultat dèbil, ambigua i incoherent en la majoria dels casos, fins a crear seriosos dubtes sobre el futur de la institució, que seria reemplaçada amb avantatge per dues sales del Tribunal Suprem, una pels temes orgànics i autonòmics i una altra pels recursos d'empara (Art. 53).

La rigidesa de la Constitució és excessiva per la redacció desconfiada del títol X i la voluntat política de molts de petrificar els assoliments de l'any 1978. Una vegada més, els que no són verdaders conservadors es converteixen en *conservacionistes*.

Només una observació: per guardar una Constitució, la seva reforma intel·ligent no pot ser mai definitivament exclosa. Repeteixo, però, que el més important és el permanent desenvolupament, la decidida aplicació i la constant avaluació, en una vida parlamentària més eficaç que l'encotillada d'avui.

Tema d'especial consideració seria la revitalització, per via reglamentària, del Congrés i del Senat, i també la utilització de les vies de democràcia semidirecta, tímidament previstes en el text constitucional, i en particular, la iniciativa popular (Art. 87, 3).

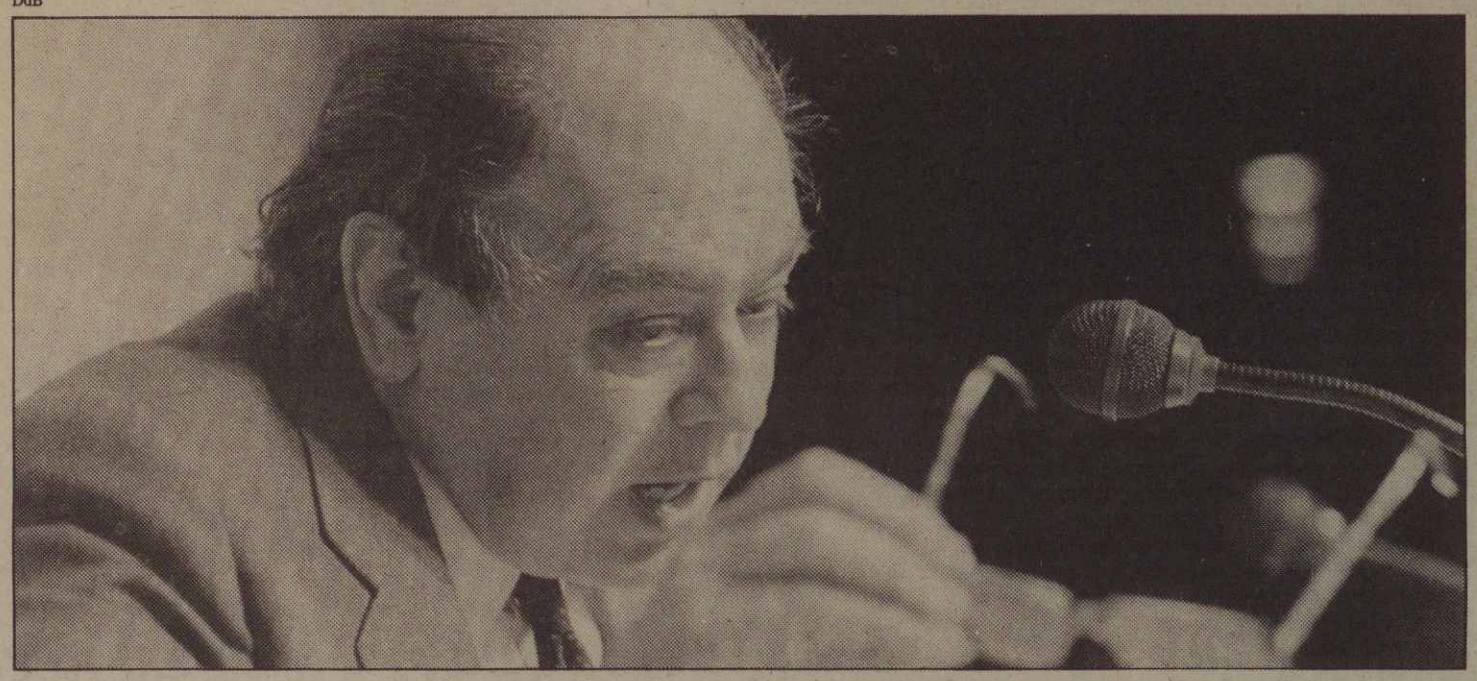
Per descomptat, cap Estat està organitzat de manera perfecta i definitiva. Però forma part d'un veritable compromís social la recerca permanent de l'excel·lència o, almenys, la forma de progressar cap a dosis més grans d'eficàcia, de justícia i de llibertat.

* **Manuel Fraga Iribarne** és eurodiputat i president honorífic d'Aliança Popular.

Una de les grans aportacions de la Constitució és la transformació de l'Estat en l'Estat de les autonomies. Deu anys després de l'inici d'aquesta empresa, el mapa polític del país ha canviat notablement i s'ha produït una redistribució –suficient per uns, insuficient per altres– del poder.

En aquestes pàgines, que estan encapçalades per un article del president de la Generalitat, Jordi Pujol, sobre la significació de la Constitució espanyola i l'esperit de tolerància, progrés i justícia que se'n desprèn, els presidents de set comunitats autonòmiques i el ministre d'Administracions Públiques, Joaquín Almunia, parlen responent a la pregunta de si creuen que és necessari modificar la Constitució del 1978 de cara als deu anys pròxims.

DdB

"Disposar d'un text així és essencial perquè, si no, es cau en l'arbitrarietat"

El text bàsic d'un país

Jordi Pujol i Soley, president de la Generalitat de Catalunya

La Constitució és el text bàsic de funcionament d'un país: fixa els principis, les institucions, els mecanismes que regeixen la vida d'un país. I, per això, disposar d'un text així és essencial perquè, si no, es cau en l'arbitrarietat i això explica, per exemple, que les dictadures o bé no tinguin Constitució o bé que les seves Constitucions –que de vegades són teòricament bones– siguin paper mullat i en realitat no serveixin per a res.

Del que acabo de dir es desprèn la importància de la Constitució. És un element imprescindible per al bon funcionament d'un país i per dir, a més, com s'orienta aquest funcionament; si la Constitució és democràtica el país funcionarà democràticament o podrà funcionar, almenys, democràticament; si la Constitució, per exemple, reconeix el dret a l'autonomia de les seves nacionalitats i regions, podrà haver-hi aquesta autonomia.

Ara, que sigui un element imprescindible, com acabo de dir, no vol dir que sigui suficient per a la plenitud de la democràcia ni per a la plenitud de l'autonomia. Cal, a més, que els ciutadans, des del més alt al més baix, des del ciutadà ras fins als dirigents, tinguin la voluntat de viure d'acord amb aquests principis. Per exemple, d'acord amb els principis democràtics o d'acord amb el principi de reconeixement ple dels diversos pobles que constitueixen l'Estat espanyol. Si no és així, si no hi ha aquest esperit, la Constitució o no dura o s'aplica malament. Per tant, el que jo demano en aquest dia de commemoració de l'aprovació de la Constitució és que es commemori, òbviament, però sobretot que, a més, tots ens comprometem a viure amb esperit de tolerància, de respecte, de progrés i de justícia. És a dir, que ens apliquem a nosaltres mateixos i en les nostres relacions amb els altres els principis de la Constitució.

I a més, nosaltres, els catalans, d'una manera molt especial, el que hem de fer és que de la Constitució realment se'n desprengui una aplicació de l'Estatut, una aplicació plena de l'Estatut. I d'un Estatut que, finalment, quan el tinguem plenament, valgui realment la pena i que ens permeti i ens ajudi a defensar Catalunya en la seva llengua, en la seva cultura, en la seva economia i també en la convivència entre tots els catalans.

◆ L'article és un extracte del discurs del president Pujol fet el desembre de 1984 amb motiu de l'aniversari de la Constitució.

El marc ideal de convivència

Fernando González Laxe*

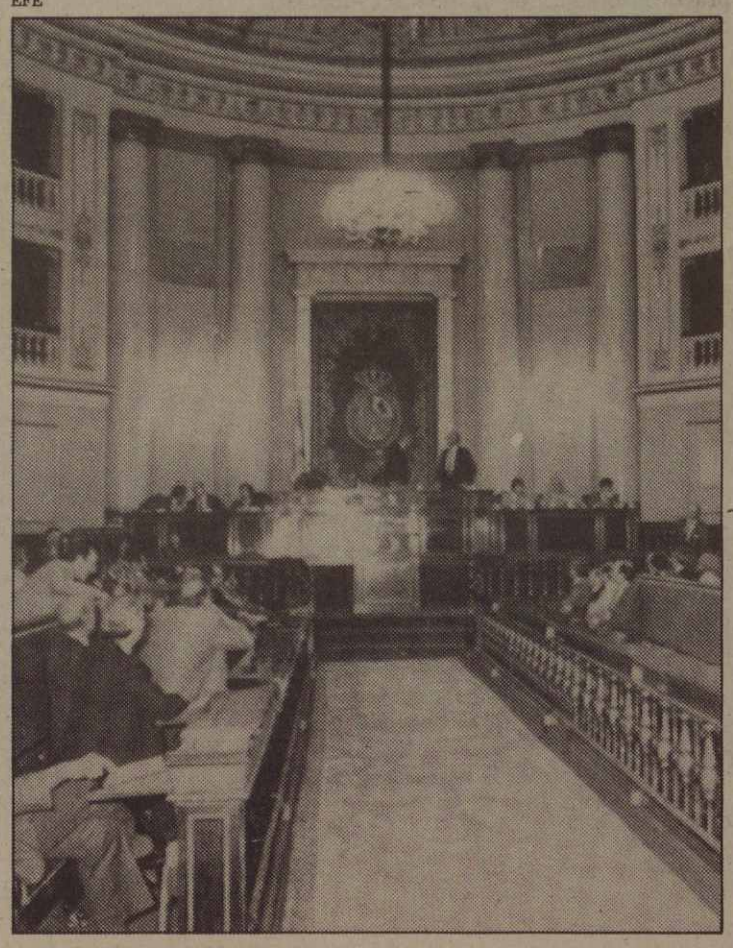
No puc predir si hi haurà o no canvis en la nostra Constitució els propers deu anys. Però per descomptat crec que això ha de predir-se amb un acord previ de tots els espanyols que tenen la voluntat sobirana sobre la nostra Carta Magna.

Des del lloc que ocupo com a president de la Xunta de Galícia, crec que s'ha de tenir en compte de forma especial el paper de les autonomies en la configuració de l'Estat espanyol, la distribució de les seves competències i la forma amb què aquests òrgans d'autogovern serveixen millor als ciutadans amb el fi de millorar cada cop més el nivell i la qualitat de vida de tots els que visquin en aquest país.

Tal com està configurada la nostra Constitució, crec que és un marc ideal de convivència de tots els espanyols que respon a les nostres aspiracions de convivència i desenvolupament democràtic; no obstant, hem de tenir present que amb la propera entrada en vigor de l'Acta Única europea, el 1992, aquest marc s'amplia i pot influir en el concepte global d'intercanvi entre els països de la Comunitat, en una Europa sense fronteres, en l'esperit d'aquesta Europa dels ciutadans, que és la que estem intentant construir. De totes maneres, és l'evolució i el desenvolupament de la mateixa societat el que va marcant les directrius i la modificació de les lleis.

* **Fernando González Laxe** és president de la Xunta de Galícia.

EFE

El Senat és la cambra de representació territorial

El resultat d'un canvi social

Joan Lerma*

Dimarts celebrem el desè aniversari de la Constitució espanyola. Per mi, la Constitució va ser el resultat d'un canvi profund que va experimentar la societat espanyola al llarg dels 20 anys anteriors, canvi que va tenir la seva expressió en la lluita per les llibertats i la democràcia protagonitzada pels pobles d'Espanya.

Va significar la institucionalització política de la transformació en el temps, lenta però creixent, a partir de la maduresa històrica dels espanyols: el consens a què es va arribar en la seva redacció i el suport massiu que va obtenir al referèndum ho avala.

Per primer cop en la nostra història moderna, hem aconseguit un marc eficaç on instal·lar la nostra convivència política, amb uns resultats positius i sorprenents al llarg d'aquesta dècada: hem transformat la fisonomia històrica de l'Estat amb el desenvolupament del títol VIII, hem aconseguit encaminar una convivència cívica i garantir completament la protecció social i jurídica dels ciutadans.

Penso que la Constitució és bona i, en qualsevol cas, és preferible treure més profit del seu desenvolupament jurídic que pensar a efectuar-hi qualsevol reforma. El títol VIII preveu mecanismes que permeten un desenvolupament competencial en sentit positiu de l'Estat de les autonomies, i seria interessant abordar-lo.

* **Joan Lerma** és president de la Generalitat Valenciana.

A la recerca del consens perdut

Adolfo Suárez*

Al complir deu anys, el millor elogi que es pot fer de la nostra Constitució és que continua sent capaç d'assegurar la convivència lliure i pacífica entre tots els espanyols. La Constitució del 1978, també anomenada amb raó la Constitució de la concòrdia, presideix ja el període més llarg d'autèntica democràcia que coneix la nostra història.

La Constitució del 1978 és fruit d'un compromís de la gran majoria de les forces polítiques que estaven presents al Parlament sorgit de les eleccions del juny de 1977. Crec que són molts els mèrits d'aquesta Constitució i que la consciència ciutadana així ho aprecia. Per això crec que és socialment respectada i que també la societat exigeix el seu respecte i compliment.

Els nostres problemes d'avui no tenen la seva causa en el text de la Contitució, sinó en el fet que ha deixat de projectar-se el compromís constitucional sobre la vida política en aquelles qüestions que requereixen aquest consens per la seva solució. Una majoria absoluta indiscutiblement legítima, però al meu judici exercida amb prepotència, ha limitat sèriament el funcionament del Parlament i ha devaluat el consens.

Aquests problemes poden trobar una via de solució; bastaria només que fomentéssim de nou una política d'acords sobre el desenvolupament constitucional per millorar la nostra situació. Voldria enumerar algunes qüestions que, en la meva opinió, han d'abordar-se amb l'esperit de compromís amb el que fou abordada la Constitució:

1. Reforma de la justícia i de les lleis processals, en particular del procediment penal, del procediment contenciós administratiu i de l'execució de sentències.

2. Professionalització de l'administració pública d'acord amb els principis de mèrit i capacitat, per poder posar fi a la desmoralització que pateixen els funcionaris i al possible clientelisme polític.

3. La creació del consell econòmic i social per institucionalitzar el diàleg entre el govern, empresaris i sindicats, que també tindria la funció d'elaborar un avantprojecte de llei sobre vaga.

4. La modificació de la llei electoral per garantir una representació més adequada dels corrents d'opinió.

5. La finalització del procés de competències en totes les comunitats autònomes.

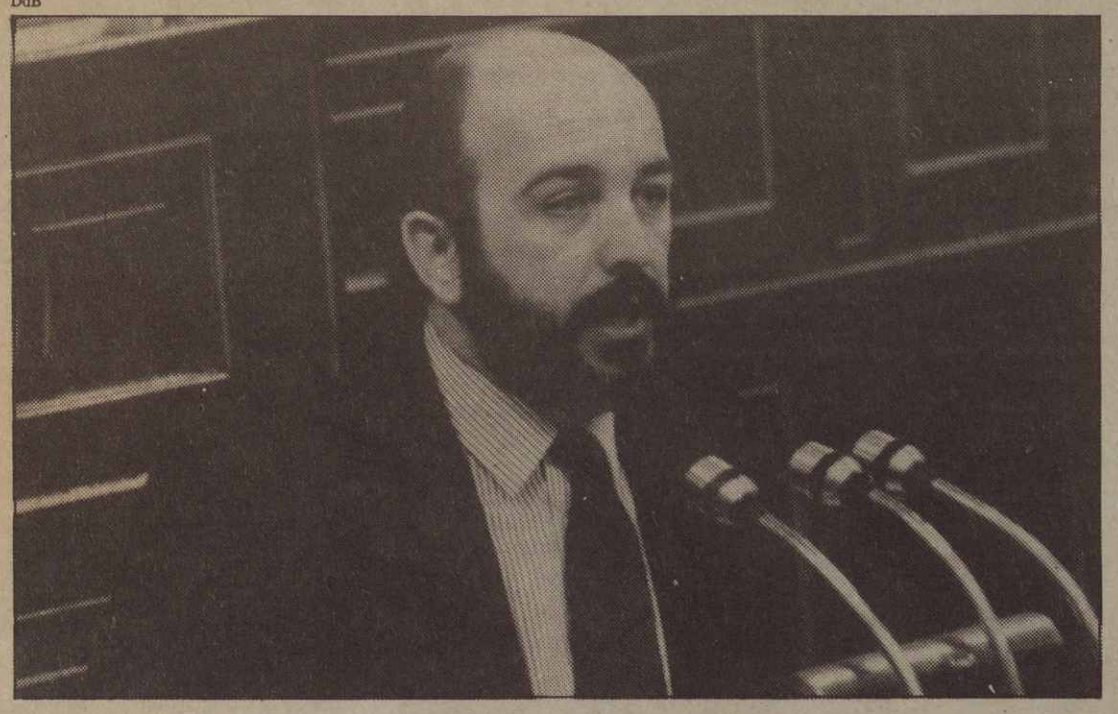
6. La garantia de la llibertat informativa i el pluralisme polític en la televisió pública i la limitació del recurs al secret oficial.

7. La reforma del reglament del Congrés i del Senat per perfeccionar els mecanismes i instruments de control sobre l'acció del govern, i en particular del control de la despesa pública, així com el reforçament de la figura de la institució del defensor del poble.

Aquest és tot un programa constitucional que l'actual majoria no sembla disposada a abordar, però no obstant cal abordar-lo per restaurar el clima de convivència que va presidir la transició i que avui està desnaturalitzant-se, o almenys desviant-se perillosament, pel clima de confrontació a què condueix la forma amb què s'està exercint la majoria absoluta, amb poca capacitat de diàleg i concertació, i sense el suficient respecte al pluralisme i a les minories.

* **Adolfo Suárez**, ex-president del govern i president del Centre Democràtic i Social (CDS)

DdB

Joaquín Almunia: "La Constitució continuarà sent vàlida d'aquí a deu anys"

Cap raó, ara, per canviar

Joaquín Almunia, ministre d'Administracions Públiques

Estic plenament convençut que d'aquí a 10 anys aquesta Constitució serà tan vàlida com ara i continuarà tenint el suport àmpliament majoritari de la ciutadania.

Sobre la necessitat d'introduir-hi modificacions, la meva opinió és que no aprecio raons ara perquè en la pròxima dècada la Constitució hagi de ser modificada. Dic ara perquè no s'ha de ser dogmàtic en aquesta matèria. Però en tot cas em sembla clar que no hi ha cap fet rellevant ni suficientment sospesat i reflexionat ara mateix per pensar en reformes constitucionals en els pròxims anys. En aquest sentit penso sincerament que la Constitució serà un instrument igualment vàlid d'aquí a deu anys.

Quant al desenvolupament del text constitucional, jo crec que, tret d'alguna excepció molt petita, la Constitució està molt desenvolupada, i ho està pràcticament en la seva totalitat pel que fa al desenvolupament legislatiu previst per la mateixa Constitució.

En canvi, sí que hi ha una feina per fer que a mi em sembla important. El que queda per endavant, és la feina d'impregnar fins a l'últim racó de la societat tots els valors i principis constitucionals: la defensa de la llibertat, la garantia dels drets ciutadans i no solament els drets polítics sinó també dels drets socials i econòmics. Penso que la nostra Constitució és molt progressista en aquest sentit i no solament parla dels drets polítics i cívics sinó també dels drets socials i econòmics. Crec que per aquest camí és per on hi ha un treball polític per fer, un treball no pas de desenvolupament legislatiu o de reforma constitucional sinó de profundització a través de l'acció política per tal d'acostar més el text bàsic als ciutadans.

Una eina per anar fent un país més lliure

Ramón Jauregui*

La Constitució ha sigut l'instrument legal que va tornar a aquest país les llibertats que la dictadura li va negar durant cinquanta anys. Va ser objecte de consens, que en si mateix ja era important, entre unes forces polítiques que sortien d'un règim sense llibertats.

És el marc on s'ha assentat i consolidat la democràcia a Espanya i on s'ha construït l'Estat de les Autonomies en una experiència important en el món democràtic.

Avui, la Constitució segueix sent la peça fonamental d'un ordenament jurídic que ens ha permès construir una convivència democràtica en pau i que ens ajuda a anar fent un país cada cop més lliure, més just, més modern i més integrat a Europa.

* **Ramón Jauregui** és vice-president del govern basc.

Una Constitució capaç d'adaptar-se al canvi

Carlos Collado Mena*

La formulació original de la Constitució, que ha estat inalterada fins ara, em sembla absolutament correcta. El text constitucional va ser producte d'un amplíssim consens entre les forces polítiques espanyoles i, per tant, va recollir les aspiracions de la pràctica totalitat de la població espanyola.

No crec que per ara faci falta desenvolupar cap punt de la Constitució ni que necessiti cap modificació. Malgrat que en els últims deu anys s'ha produït un canvi sensible en la realitat política, econòmica i social espanyola, l'acord al qual m'he referit abans va permetre donar a llum a una Constitució prou flexible per adaptar-se a aquests canvis sense necessitat de ser reformada.

* **Carlos Collado Mena** és president de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia.

La necessitat de reformar el Senat

José Rodríguez de la Borbolla*

La Constitució va ser feta de manera consensuada i al servei de tots els espanyols i permet un ús alternatiu del mateix text constitucional. Això demostra la seva flexibilitat i adaptabilitat a noves circumstàncies els deu anys vinents.

Jo en faig una valoració enormement positiva i no crec que s'hagi de modificar. Hi ha aspectes que es podrien desenvolupar. Per exemple, la conversió del Senat en una autèntica cambra de representació de les autonomies. Això es podria fer tant per mitjà de desenvolupaments legals com d'acords polítics. Per començar, les forces polítiques s'haurien de posar d'acord en el fet que tots els presidents de comunitats autònomes fossin membres del Senat.

* **José Rodríguez de la Borbolla** és president de la Junta d'Andalusia.

L'avantatge de l'ambigüitat calculada

Hipólito Gómez de las Roces*

No hi ha text constitucional que, en si, serveixi per ordenar la convivència: cal posar al servei de la lletra legal una voluntat decidida. Aquesta voluntat no s'ha posat sempre amb el mateix èmfasi.

Cal mantenir la Constitució plenament actualitzada. El text ho permet perquè es va redactar amb una ambigüitat calculada per aquest efecte. És un dels seus avantatges i un dels seus inconvenients. No fa falta fer-hi cap modificació.

* **Hipólito Gómez de las Roces** és president de la Diputació General d'Aragó.

DdB

S'ha de desenvolupar el títol VIII

José María Aznar López*

Sóc partidari de no modificar el text constitucional en aquests moments. Estic convençut que cap professor o catedràtic d'Espanya pot dir que el text constitucional és correcte. Jo tampoc ho dic. Ara bé, realitzar qualsevol modificació en aquests moment em sembla inoportú. No sé si d'aquí a deu anys; però de moment, no.

El que sí que em sembla necessari és el desenvolupament d'alguns punts bàsics de la Constitució, com tot el que es refereix al títol VIII, que també és perfectible. Com a President de Castella i Lleó, crec que és bàsic arribar a un acord encapçalat pel govern entre el mateix govern i les Comunitats Autònomes per desenvolupar el títol VIII. L'acord s'ha de fixar amb l'esperit que va regir els constituents. És a dir, la voluntat de consens, sense imposicions de majories ni minories, i buscant el bé comú de totes les comunitats.

Aquesta proposta l'estic realitzant des de fa algun temps, però fins ara no ha tingut mai una resposta vàlida des del govern central.

* **José María Aznar López** és president de la Junta de Castella i Lleó.

DdB

Un col·legi electoral el dia 6 de desembre de 1978

La Constitució com a símbol

Miquel Roca i Junyent*

De la Constitució del 78, en ocasió del seu desè aniversari, se'n parla molt. I se'n parla bé i malament; per uns és un text vàlid, per altres és insuficient. Per uns no hi ha motiu per reformar-la, encara; per altres està esgotada i cal modificar-la.

Penso que aquestes discussions, ben lícites i profitoses, amaguen davant de l'opinió pública la característica fonamental de la Constitució espanyola del 78: el seu valor de símbol de la llibertat i la democràcia. Potser sí que alguns dels seus preceptes no estan prou encertats en la seva redacció; potser sí que caldria haver anat més lluny en aquells altres aspectes. Però tot això, sent tan important com es vulgui, no deixa de ser anecdòtic o secundari.

El que és fonamental és que la Constitució del 78 expressa la voluntat irreversible de la societat de conformar per sempre més la seva vida social i política pels camins de la llibertat i de la democràcia. És una resposta enfront de la tradició totalitària de l'Estat, enfront de la intolerància, de la manca de respecte, de la imposició per la força com a argument de la raó. És la resposta d'una voluntat permanent de preservar, per sempre més, els valors de la llibertat, del pluralisme, de la justícia, de la igualtat.

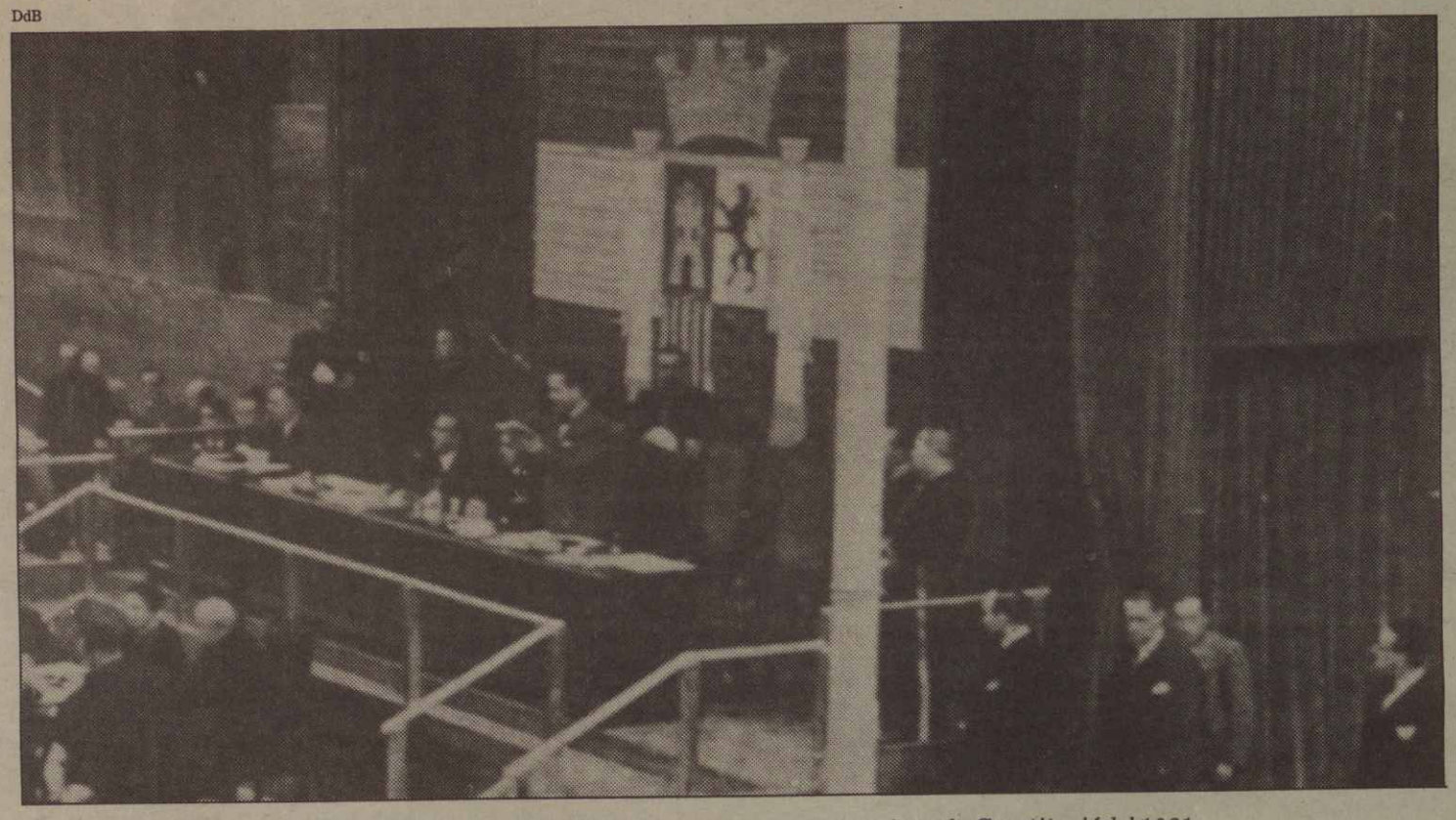
Pot semblar que tot plegat és molt poc, ja que en la mesura que el costum de la democràcia arrela en la nostra societat, allò que es torna habitual tendeix a no ésser valorat. Però no seria bo que oblidéssim el significat de la Constitució com a símbol; que almenys un cop l'any ens recordem a nosaltres mateixos que la llibertat i la democràcia són valors a defensar. Són els valors que permeten el progrés; són la raó d'ésser d'una convivència que valgui la pena.

* **Miquel Roca Junyent** és portaveu de Minoria Catalana al Congrés i secretari general per delegació de Convergència Democràtica de Catalunya

El record del 1931

Josep M. Lladó*

DdB

Una sessió del Congrés dels Diputats en temps de la República, quan encara era vigent la Constitució del 1931

D'ençà de 1812, amb la de Cadis, el nostre país ha tingut sis constitucions: quatre de signe progressista (1812, 1837, 1869 i 1931) i dues de signe conservador (1845 i 1876). Aquesta darrera va ser la de més llarga durada però de poc arrelament popular. Va ser abolida el 13 de setembre de 1923 pel cop d'Estat del general Primo de Rivera.

També van durar molt temps, 37 anys, les *Leyes Orgánicas del Estado*, promulgades per unes Corts espanyoles que, sense el consentiment dels ciutadans i al marge d'aquesta voluntat, van regir durant el llarg mandat d'un altre general.

El procés constitucional de 1931 va ser, a més d'accelerat, correctíssim. El comitè revolucionari de la República, reunit el 17 d'agost de 1930 a Sant Sebastià, va decidir que, un cop instaurat el nou règim, el govern convocaria eleccions legislatives abans de tres mesos.

Doncs bé: aquell govern provisional, presidit per Niceto Alcalá Zamora des del 14 d'abril de 1931, va complir la paraula i, fins i tot, va escurçar el terme de temps que s'havia assenyalat.

Les eleccions es van celebrar el 28 de juny i el Congrés dels Diputats (el Senat havia estat suprimit) es va reunir el 14 de juliol i la Constitució, peça fonamental, era aprovada el 9 de desembre el mateix any.

La cambra dels diputats la presidia aquell il·lustre socialista catedràtica de lògica de la Universitat Central que era Julián Besteiro, que, a causa de la seva fidelitat política, va ser condemnat a 30 anys de presó per un tribunal militar franquista i va morir a la presó de Carmona.

Tots van votar drets

Vaig tenir l'honor i la satisfacció d'assistir a la sessió del 9 de desembre, en què es va aprovar la Constitució. Ho va ser per 368 diputats. Els que per raons diverses no hi van poder assistir van fer constar el seu vot favorable. Eren disset, entre ells, els catalans Humbert Torres i Jaume Carner.

Quan el president Besteiro va demanar als diputats que s'asseguessin, tots, per unanimitat, van respondre que volien votar –hi ho feren també unànimement– drets. Els únics que es van absentar per tal de no participar en la votació van ser els de la minoria basco-navarresa.

No havia estat certament fàcil l'aprovació, article per article, de la Constitució republicana, sobretot pel que fa al tema de les autonomies, que va exigir moltes hores de discussió. Però cal dir també que el 9 de setembre de 1932, l'Estatut de Catalunya quedava aprovat per 314 vots contra 24. Això suposa que els parlamentaris d'aleshores van comprendre que, sense Catalunya, no hi ha una Espanya possible i menys encara si es tractava de crear-la en un clima de llibertat.

Vaig tenir l'oportunitat i el privilegi d'assistir, també, a l'aprovació de la Constitució de 1978, afortunadament de plena vigència. Una Constitució nascuda, igual que la de l'any 1931, d'un procés accelerat, tot i que per altres motius.

Restablerta la democràcia, el 25 de juliol de 1977 es creava la comissió d'assumptes constitucionals i de llibertats públiques, integrada per 36 parlamentaris (disset d'UCD, tretze del PSOE, dos d'Aliança Popular, dos del Partit Comunista, un de la Minoria Catalana i un altre del Grup Mixt).

Contents però no del tot

No va ser, però, una tasca fàcil ja que calia fer una Constitució acceptable per la majoria de forces polítiques. Però com ja és sabut i com va dir el 1977 un teòric constitucional com Maurice Duverger, "la millor Constitució d'un país és aquella que no satisfà plenament tots els grups polítics però que no els desplau del tot".

Es va fer necessari, doncs, conciliar els propòsits dels diputats d'esquerra amb els dels sectors més moderats. Però enduts uns i altres tant per una responsabilitat històrica com pel desig d'establir un ordenament jurídic, es va aconseguir el pacte constitucional, que era imprescindible però que exigia molta comprensió. Sortits d'una llarga dictadura i restablerta la democràcia, calia consolidar-la, i el primer pas era dotar-la d'una Constitució.

Gràcies, doncs, a la sensata política d'entesa que aleshores va prevaldre, això es va poder aconseguir. Es tractava, en definitiva, d'establir harmònicament els punts concrets de la nostra convivència, sense que dominés el contingut ideològic d'un sector determinat, per nombrós que fos.

Una tasca no pas gaire fàcil, com ja hem dit. Perquè si l'elaboració de la Constitució del 1931 va exigir sis mesos de treball, la del 1978 en va exigir setze. Tot plegat, però, es va desenvolupar normalment. Les eleccions legislatives van tenir lloc el 15 de juny de 1977 i el 13 de juliol les Corts Generals (Congrés i Senat) es reunien en primera sessió, amb l'objectiu prioritari de dotar el nostre país d'una Constitució. És tanmateix curiós constatar l'analogia de dates: les eleccions a diputats van tenir lloc el 28 de juny de 1931, i la primera sessió, el 14 de juliol.

La Constitució actualment vigent va ser aprovada per les Corts el 31 d'octubre de 1978, ratificada pel poble en un referèndum celebrat el 6 de desembre i sancionada pel rei Joan Carles davant de les Corts el 27 de desembre. El text definitiu va aparèixer al *Butlletí Oficial de l'Estat* el dia 29 de desembre. El president del Congrés era Landelino Lavilla, i el del Senat, Antonio Fontan.

Quasi unanimitat

Les dues constitucions –1931 i 1978– van ser aprovades gairebé per unanimitat, amb algunes abstencions, poques. Això vol dir que no només van merèixer l'aquiescència dels parlamentaris que les van votar, sinó que van suposar també una garantia per al respecte dels drets polítics, socials i cívics de tots els ciutadans. I això s'ha d'agrair doblement en un país com el nostre, en què dels 88 anys que duem de segle, n'hem tingut la meitat de dictadures.

No tothom va quedar satisfet del tot amb la Constitució del 1978, com tampoc amb la de l'any 1931. És evident, però, que totes dues han respost a les exigències d'un país modern i civilitzat, respectuós dels drets dels que hi viuen. Totes les constitucions són perfectibles, però bé podem dir que, essencialment, la del 1978, que ara compleix deu anys, ja ens és suficient i ens permet de viure lliurement i amb dignitat.

* **Josep M. Lladó** és periodista i va ser director de *La Humanitat*.

Per una Constitució més integradora

Inaxio Oliveri Albisu*

Quan estem a punt de celebrar el desè aniversari de la Constitució, encara persisteixen les raons que ens van impedir, fa deu anys, avalar-la. Fins i tot, l'experiència d'aquesta dècada corrobora el nostre parer sobre la Constitució, un marc incompatible amb la nostra concepció de govern, tant doctrinalment, al no reconèixer el dret a l'autodeterminació, i pràcticament, al posar de manifest el poder del govern de reduir l'autonomia prevista en el títol VIII, que, d'altra banda, es mostra insuficient. Per resumir els aspectes que seria necessari retocar des del nostre parer, eliminaríem, primer, la concepció unitària de l'article 2 i propugnaríem el reconeixement del dret a l'autodeterminació, circumscrit a les nacionalitats històriques amb reial consciència nacional. D'altra banda, el títol VIII hauria de contenir unes reserves competencials per l'Estat. Sense entrar en una relació exhaustiva de continguts concrets, entre d'altres hi hauria la regulació de la inconstitucionalitat per omissió, el reconeixement del dret a expressar-se en la pròpia llengua, la prohibició de la pena de mort en qualsevol circumstància, la supressió de la referència a l'exèrcit en l'article 8, l'abandó d'organitzacions militars internacionals, la intervenció de les comunitats autònomes –amb dret a vet– en la reforma constitucional. La Carta Magna tindria un caràcter més integrador, obert al reconeixement dels drets dels pobles i ratificaria allò que es preveu en lleis i documents internacionals subscrits per l'Estat espanyol.

* **Inaxio Oliveri Albisu** és secretari general d'Eusko Alkartasuna.

Present i futur de la Carta Magna

Heribert Barrera*

La Constitució vigent, elaborada per consens entre les principals forces polítiques, és, al meu entendre, massa llarga, és plena de retòrica inútil i farcida de defectes i conté alguns errors fonamentals. Així i tot, va ser, el 1978, un compromís útil des del punt de vista de l'Estat espanyol. Però pels catalans va significar una gran oportunitat perduda i, per tant, una derrota que condiciona el nostre futur. Si la majoria dels diputats catalans ho hagués volgut, s'hauria pogut aprovar un text més respectuós dels nostres drets que hauria deixat la porta oberta a una autonomia més autèntica que l'actual. Crec que és indispensable, de cara al futur, fer una campanya per reformar la Constitució per via legal. La reforma no és fàcil però no és impossible. El títol X estableix el procediment a seguir i el Parlament de Catalunya està habilitat per prendre'n la iniciativa. De punts de detall a reformar, n'hi ha molts. Els que jo crec fonamentals són les quatre reformes següents: suprimir la menció de "la indissoluble unitat de la Nació espanyola" i reconèixer el caràcter plurinacional de l'Estat, suprimir la discriminació lingüística a què catalans, bascos i gallecs continuem sotmesos, reduir els excessius poders reials, incompatibles amb la plena sobirania del poble; permetre una autonomia de debò i reconèixer i regular l'exercici del dret a l'autodeterminació, dret permanent i inalienable de totes les nacions que componen l'Estat. Si aquestes reformes fonamentals no tenen lloc. Les tensions només faran que créixer i la concòrdia serà impossible.

* **Heribert Barrera**, ex-president del Parlament.

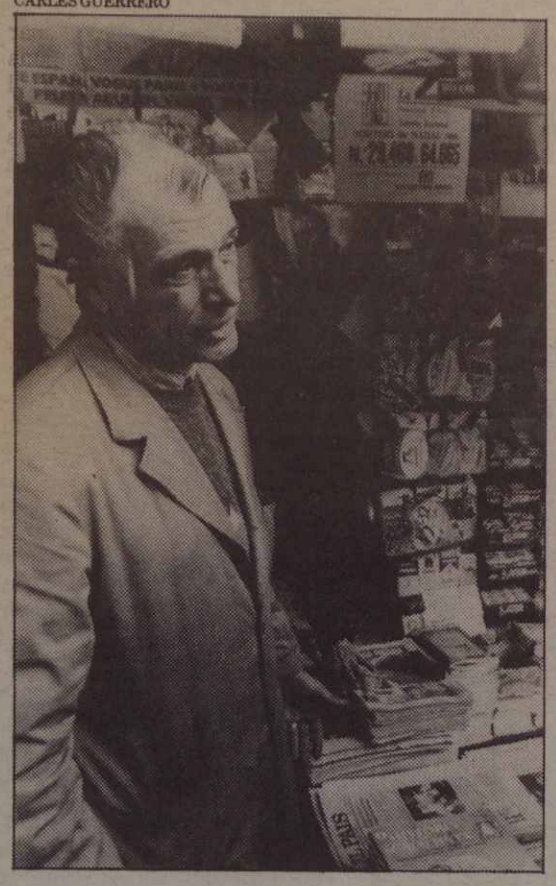
Practiquem la Constitució!

Ramon Espasa*

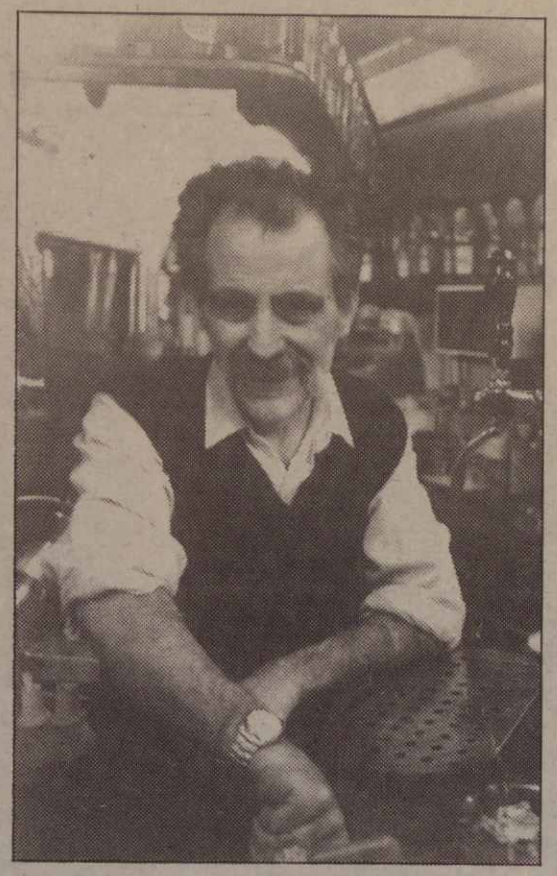
La Constitució del 1978 assenyala el grau més alt de consens produït mai a Espanya des del 1812 al voltant d'un projecte de convivència política, d'articulació de llibertats individuals i col·lectives, i de numeració de propostes de desenvolupament econòmic i social solidari. El caràcter consensuat i l'estructura oberta del text constitucional ha estat ja prou subratllat, però el desè aniversari és un bon moment per insistir-hi. Sense sacrilitzacions atemporals, és evident que la mateixa Carta Magna potencia el desenvolupament de les nostres propostes polítiques. La supeditació del creixement econòmic a l'interès general, la planificació democràtica de l'economia, el dret al treball, a la salut, a l'educació, a una justícia eficaç, són objectius socials i polítics d'IU i d'IC que la mateixa lletra dels diferents articles de la Constitució proclama. El reconeixement i articulació d'Espanya com a Estat multinacional, malgrat les innegables insuficiències estatutàries, és una fita històrica per la qual hem lluitat sempre. Però la lectura de la Constitució no pot quedar-se en un exercici abstracte d'autocomplaença. Convertir en realitat social allò que de forma genèrica proclama l'articulat constitucional és, de fet, el contingut essencial de la nostra proposta política. Dit d'una altra manera: l'alternativa necessària a l'actual estat de coses és el desenvolupament progressista del projecte democràtic contingut en la Constitució. Això requereix, però, una majoria social. IC a Catalunya i IU a la resta d'Espanya s'esforcen conjuntament per articular-la.

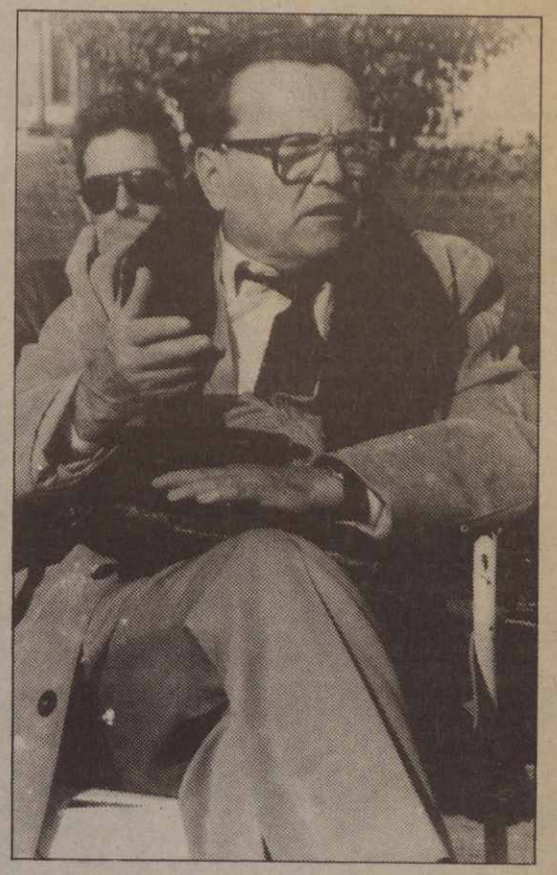
* **Ramon Espasa** és diputat d'IU-EC al Congrés.

CARLES GUERRERO

Quatre dels ciutadans que opinen pel DdB sobre el desè aniversari de la Constitució espanyola

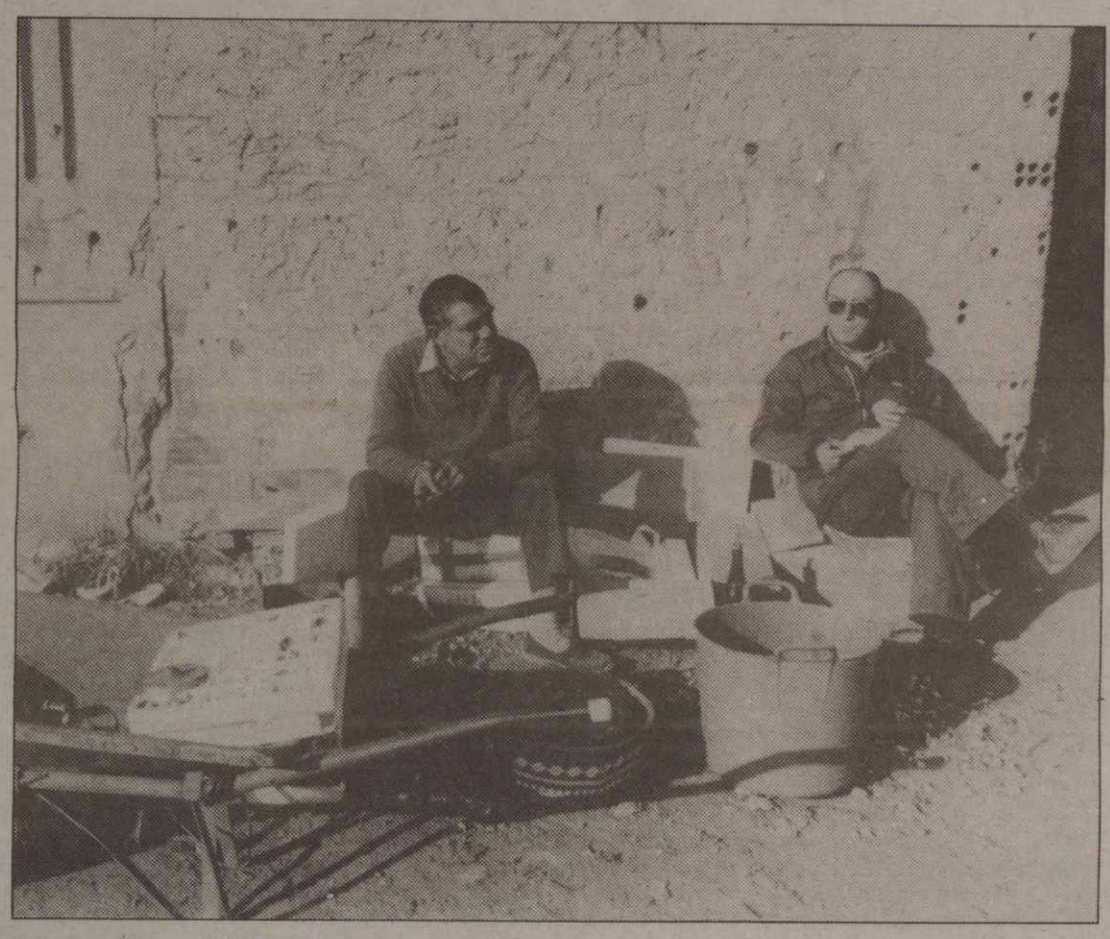
La il.lustre semidesconeguda

Pau Lanao

◆ BARCELONA. – El ciutadà corrent, el directament beneficiat pel nou ordenament constitucional, més que preocupar-se per l'aniversari de la Carta Magna, es capfica per problemes immediats, com són la inseguretat ciutadana o l'atur.

En aquest aspecte, tot i que la majoria assegura que sap que Espanya es regeix per la Constitució, són molt poques les persones que declaren que l'han llegit i coneixen els seus punts fonamentals.

Deu anys després de la seva aprovació en referèndum per la majoria dels ciutadans espanyols, la Constitució, la Carta Magna que ordena l'actual Estat democràtic, és una il·lustre semidesconeguda pel ciutadà normal, que si bé sap que existeix, unes vegades no en coneix els enunciats primordials, i altres la confon amb una llei més de les promulgades després de la mort de Franco.

Domingo (a la dreta): "La Constitució consagra el dret al treball, però jo no en tinc"

Problemes més directes

Una enquesta improvisada de carrer feta a Barcelona i Girona, a persones de totes les edats tant de l'entorn urbà com del rural, permet concloure que el ciutadà més que conèixer els drets i els deures propis i amb la comunitat recollits en la Constitució, el que vol és que se li resolguin els problemes immediats. Així, l'últim atemptat d'ETA a Madrid ha fet que algun dels entrevistats es mostrés favorable a la introducció de la pena de mort.

En mercats com el de la Boqueria o el de la Devesa gironina, els compradors, en especial les mestresses de casa, i els propietaris de les parades, més que capficats per l'aniversari institucional, es mostraven especialment inquiets pel problema de la seguretat ciutadana.

Als Encants, per contra, algun parat de llarga durada deia que amb Franco vivia millor, que en aquell moment no hi havien tantes promeses ni lleis i, en canvi, sí que hi havia molt més treball.

La Constitució-assignatura

A instituts i centres universitaris, la generació entre els 16 i els 20 anys, la que ha crescut amb el nou règim de llibertats i no ha conegut la dictadura, sense traumatismes innecessaris reconeix la Constitució com una assignatura més. A més, són molts els joves que asseguren que no poden opinar sobre la qüestió de si la seva vigència ha millorat el nivell de vida dels espanyols. Perquè: "Al 78 érem massa petits per saber realment el que es votava".

En Pere T., un veí de Lleida que l'emigració va fer aterrar a Barcelona i avui ven gra pels coloms a la plaça Catalunya, assegura que coneix la Constitució, però també reconeix que no l'ha llegit a fons. Això no li és cap obstacle per opinar que "els deu anys des del referèndum del 1978 han portat més llibertat d'expressió però també molta més corrupció. Hi ha corrupció a la policia, a la justícia, els ministres es diuen socialistes i es fan d'or, total una vergonya".

Motor del país

Per contra, Antonio Bojar, antic treballador de l'Hispano Olivetti amb residència al Raval, creu que amb la Constitució s'ha fet un pas de gegant cap a la integració europea: "Ella va fer de motor perquè avui estiguem formant part del bloc de progrés i de modernitat".

En termes semblants s'expressa Manuel Crespo, del quadre tècnic del Gran Teatre del Liceu de Barcelona: "No hi ha cap dubte. Ara Espanya i els espanyols vivim molt més bé que deu anys enrera. Hi ha llibertat, l'economia puja, s'està vivint una veritable revolució tecnològica i tot això gràcies al fet que s'ha entrat en una via constitucional".

Marta A., funcionària autonòmica, i mare de dos nens amb domicili a la Travessera de Dalt, ha llegit el text constitucional i assegura que no hi canviaria res. Molt al contrari, Robert H., un jubilat dels que fan petar la xerrada cada matí a Canaletes, puntualitza: "De moment, crec que aquesta Constitució hauria de recollir la pena de mort i més quan hi ha atemptats com el de l'altre dia a Madrid".

El tema constitucional no sembla que desperti gaire interès entre els entrevistats. Així, el periodista es pot trobar des de la persona que contesta dient que no hi entén perquè no llegeix els diaris, fins a una altra que considera que ell no és qui per opinar. Es detecta que la Constitució, en abstracte, representa per molta gent un text molt allunyat, amb pocs contactes amb la realitat.

Una certa frustració

D'altra banda, quan es parla dels drets fonamentals, com el del treball, o la igualtat davant la llei, es detecta una certa frustració: "A la Constitució es diu que tot espanyol té dret al treball, però", manifestava Domingo G, un emigrant arribat d'Alemanya, "fa vuit anys, quan els alemanys van dir que no em volien i vaig tornar, em vaig apuntar a l'oficina d'atur i encara és l'hora que m'haguin d'avisar".

Domingo té una petita parada als Encants on ven filament del coure que recupera de transformadors i motors trobats a les deixalles, una feina en la qual és ajudat per Juan García, un rodamón que dorm al ras i que assegura que amb Franco es vivia millor.

Aire més modern

Hi ha persones com Maria del Carmen Chacón, venedora de l'ONCE, que, tot i reconèixer que la Constitució ha portat un aire més modern i dinàmic a la societat, creu que "les dificultats en la seva aplicació han provocat el sorgiment de sectors marginats que no són com els cecs, perquè nosaltres ens hem sabut organitzar, però no els indigents i els aturats".

Taxistes com Marcel Galindo, més que valorar la Carta Magna, critiquen la reforma de la justícia que "ha portat la inseguretat als carrers i al món del taxi".

La Constitució, un text fonamental i desconegut al carrer, ara compleix deu anys regint l'ordenament d'un Estat, encara que per alguns com Anna Pujol de Girona, "s'hauria de revisar, perquè és del 78 i en alguns punts ja s'ha fet vella".

Luís, un treballador de la cerveceria Munchen, a tocar del Liceu, veu les coses molt més negres i amb un cert deix burlesc contesta: "¿Que si la Constitució ha millorat la manera de viure? No ho sé, noi, jo només sé que ho passava malament abans i ho passo malament ara. No ha canviat res".

Malament, abans i ara

Es fa dir Mònica i es considera una de les reines de la nit a la Rambla i a la plaça Reial. Vestida amb pells barates, diademes de bijuteria i lluentons, se la pot trobar tot sovint a la Rambla Santa Mónica. És jove i espectacular i encara que no sap realment què és la Constitució: "què vols dir, això de viure sense Franco fent el que et vingui de gust? Jo, de la Constitució, no en puc parlar gaire perquè sóc molt jove, tinc 22 anys i al 1978 en tenia dotze, però a mi em sembla molt bé perquè, noi, si tornen els militars i amb el que m'han explicat d'ells, jo marxo a l'estranger, que sense llibertat no es pot viure".

Antonia R, la dependenta d'una de les peixateries de la Boqueria, creu que la Constitució ha comportat la inseguretat ciutadana. Igual que el quiosquer Fernando Zuecos o el florista Joan Martí, veí del Poble-sec, més que la Carta Magna que diuen que han llegit en els seus punts principals, reconeixen que durant aquests anys l'Estat espanyol ha fet un esforç per la integració a Europa.

Inseguretat ciutadana

El que més els preocupa de l'arribada de la democràcia i l'aplicació de la Constitució és que les lleis no siguin més dures amb la petita delinqüència: "Que hi hagi cops –diu el quiosquer– que quan enganxes algú robant, si per mala sort li ventes un cop i li fas mal, tu puguis ser el denunciat, em treu de pollaguera".

Pau Ferrándiz, un mestre jubilat de Girona, ho veu ben clar: "Particularment, jo ho veig millor, des que tenim Constitució. És una impressió molt particular, perquè com sempre s'ha dit, mai plou al gust de tothom, oi? Però a mi em sembla clar".

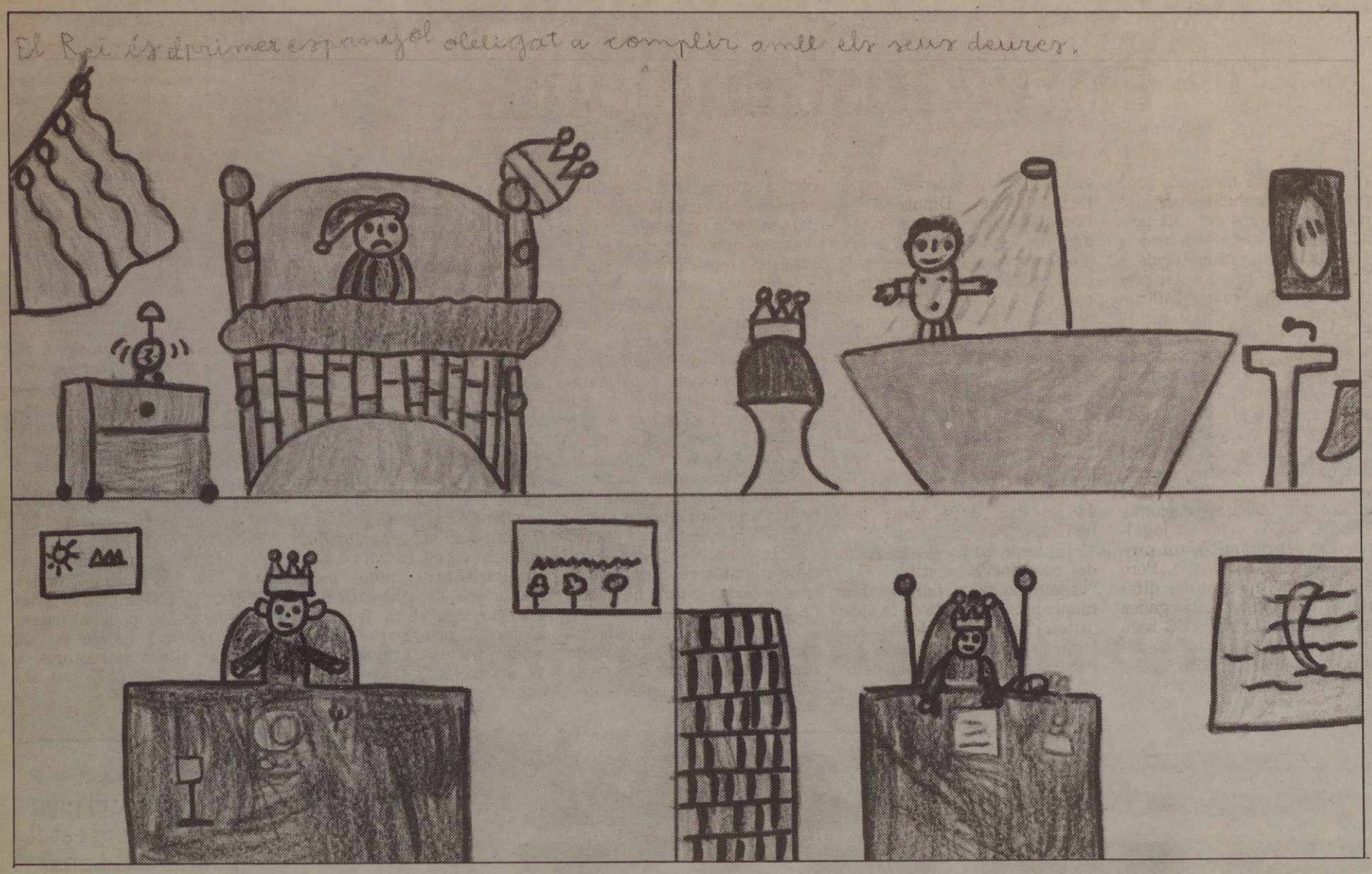
Hi ha poca gent que hagi llegit a fons la Constitució

Molts joves estudiants la veuen com una assignatura més

La majoria dels consultats es preocupen més de problemes diaris

La Carta Magna es percep com un text bàsic, però llunyà

Des del 1981, l'Ajuntament d'Ulldecona convoca un concurs perquè els nens coneguin la Constitució. Els guanyadors de les edicions anteriors del concurs han viatjat a Madrid, Estrasburg i Barcelona, i han estat rebuts pel rei Joan Carles, el president del govern, Felipe González, el llavors president del Congrés, Gregorio Peces Barba, i el president de la Generalitat, Jordi Pujol. Res millor que publicar, com a clausura d'aquest suplement dedicat al desè aniversari de la Constitució, les redaccions d'un nen i una nena d'Ulldecona que aquest any també han fet deu anys. Han nascut en democràcia i amb ella han viscut fins ara. Que sigui per molts anys.

L'any passat, el concurs escolar va estar dedicat a la figura del Rei, convocatòria a què corresponen aquests dibuixos

A Ulldecona, els nens fan cada any un concurs sobre la Constitució

La idea va sortir de l'Ajuntament l'any 1981, després del 23-F

El Rei, Jordi Pujol i Felipe González han rebut els guanyadors

El tema d'aquest any és l'educació esportiva i sanitària

Per molts anys, Constitució!

Francesc Ràfols /
Corresponsal

◆ ULLDECONA. – La sessió plenària de l'Ajuntament d'Ulldecona del dia 7 de desembre del 1981 va acordar organitzar, amb caràcter anual, un concurs de treballs entre els escolars d'EGB del Col·legi Ramón y Cajal de la població sobre el tema de la Constitució. La decisió és resultat directe de l'intent de cop d'Estat que es va produir el 23 de febrer del mateix any, i va néixer amb l'objectiu de difondre el coneixement de la Constitució entre els nens i nenes de la localitat.

Durant les tres primeres edicions, el certamen va ser d'àmbit local, que va passar a ser comarcal a partir del 1984. El concurs està dirigit a alumnes del primer cicle, que han de fer dibuixos o auques, del cicle mitjà, que han d'afegir als treballs gràfics una redacció, i del cicle superior, que, bàsicament, han de presentar un text escrit acompanyat d'un dibuix.

L'organització d'aquest concurs escolar correspon cada any a un ajuntament diferent, des del moment que es va donar entrada a totes les escoles del Montsià. Els consistoris d'Amposta, Sant Carles de la Ràpita i la Sénia han acollit fins a la data aquesta convocatòria.

Problemes polítics

Aquest any, que se'n celebra ja la vuitena edició, han sorgit alguns problemes polítics que han obligat a restringir un altre cop el certamen a l'àmbit local d'Ulldecona.

L'alcalde, Jaume Antic, va confirmar que "ho farem nosaltres sols, perquè els pobles amb majoria de Convergència volien fer-ho sobre l'Estatut i nosaltres creiem que pel 6 de desembre s'ha de fer sobre la Constitució". Antic va afegir que ells no volien cap enfrontament i que no es negaven a fer concursos sobre l'Estatut. "Nosaltres ja n'organitzem per Sant Jordi i per altres dates, i en podem fer un sobre l'Estatut i sobre el que sigui necessari". De tota manera, segons va precisar el regidor de Cultura, Àngel Millan, no està tancada la possibilitat de celebrar, més endavant, un concurs comarcal sobre l'Estatut.

Els guanyadors de cada cicle de tots els pobles del Montsià van participar en els viatges organitzats per entregar els premis. L'any 1984, el tema era l'article 14 de la Constitució, que parla de drets i llibertats. Els vencedors van visitar el Congrés dels Diputats, on els va rebre el llavors president de la Cambra, Gregorio Peces Barba, i el Palau de la Moncloa, on van conèixer Felipe González.

Dotze mesos després, amb uns exercicis basats en l'article 143, que tracta sobre les comunitats autònomes, els premiats van visitar el Palau de la Generalitat i el Parlament de Catalunya. Els tractats internacionals van ser el tema del concurs de l'any 1986 i els premis van ser entregats per l'ex-senador Josep Subirats al Parlament Europeu d'Estrasburg. L'any passat, amb uns treballs sobre la Corona, van ser rebuts a Madrid pel rei Joan Carles.

Els nens d'Ulldecona havien de fer els seus treballs de la Constitució, en el seu desè aniversari, sobre l'educació sanitària i esportiva.

"El llibre de lleis"

◆ Tots els espanyols hem de conèixer la Constitució. Els joves de 18 anys l'han de conèixer, primer, per votar-la, i després per complir-la. La Constitució és el llibre de les lleis que tothom de l'Estat espanyol ha de respectar i complir. El Rei és el primer ciutadà que té l'obligació de complir-la.

La Constitució va ésser formada l'any 1978 per tots els diputats representants dels partits polítics. La Constitució és com una balança que sempre ha d'estar equilibrada i mai ha de pesar una part més que l'altra.

L'article 14 diu que tots som iguals davant la llei.

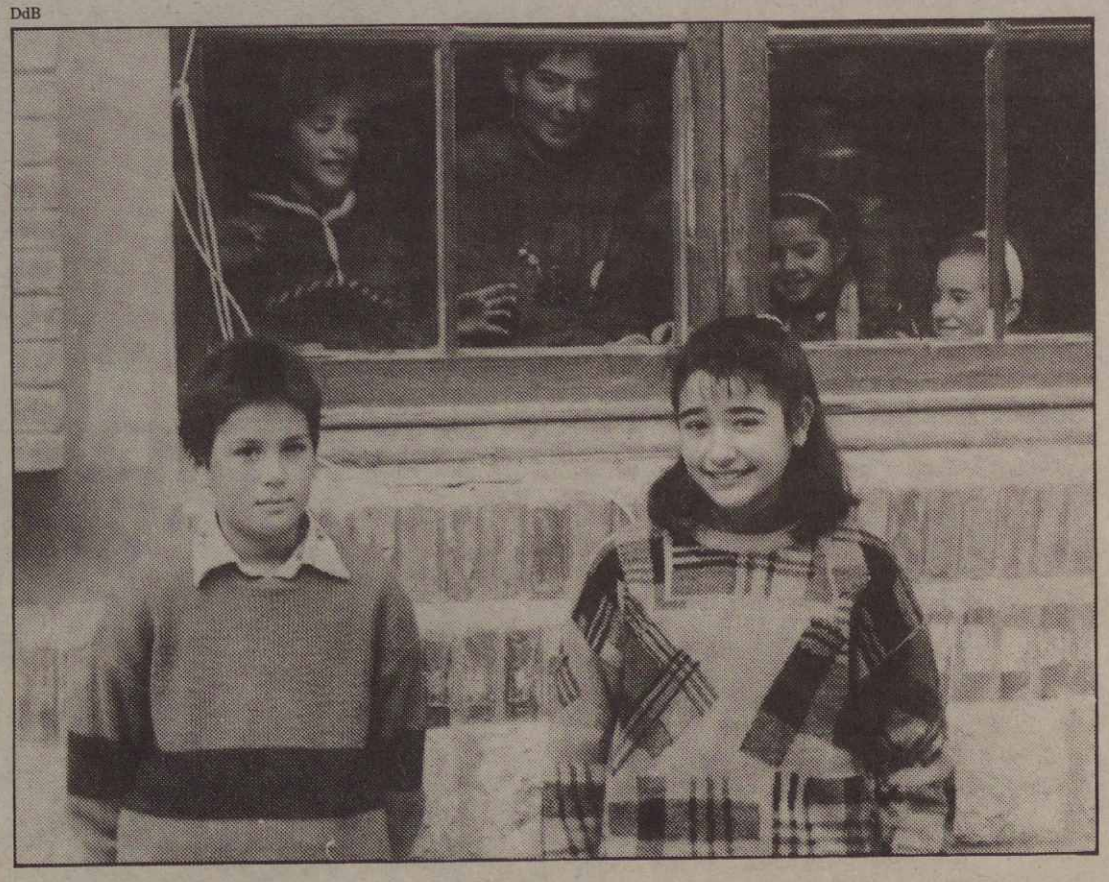
En tots els articles que hi ha en el llibre de la Constitució s'explica que ens hem de respectar els uns als altres, tant amb les idees polítiques com religioses. D'aquesta manera, podem tenir una vida en pau.

Una Constitució obre un nou capítol en la vida d'un poble.

I ara, ha de ser el poble, que té la Constitució en les seves mans.

Redacció del nen Robert Sans Cucata, de 10 anys.

DdB

Robert Sans i Rosa M. Pla Bel, de 10 anys, autors dels dos treballs que publiquem

A cada llei, un número

◆ Jo penso que la Constitució es pot dir que és un llibre on són recollides totes les lleis de l'Estat espanyol. I també es pot dir que és un grapat de lleis que van ser col·locades en un llibre perquè ho sabessin tots els ciutadans amb claredat. A cada llei li van posar un nom i un número per classificar-les. Com heu pogut veure no li dono massa importància a aquest llibre, però molta gent gran sí, perquè els sembla un llibre valuós.

Rosa M. Pla Bel, 10 anys.